

FLERE BRUGERGENEREREDE DATA, TAK!

Forskningsbibliotekerne i Danmark anvender ikke brugergenererede data i nær samme grad, som bibliotekarerne ønsker det. Det konkluderes i en ny undersøgelse. En af forklaringerne er muligvis, at bibliotekernes udvikling ofte er centralt styret, mens initiativer til brugergenererede data primært består af lokale og selvstændige initiativer. Den ubalance betyder, at der sættes få initiativer i gang.

AF NICHOLAS PAUL ATKINSON, NICKA@MAIL.DK

Brugergenererede data har fået megen opmærksomhed det seneste årti. En Google Scholar-søgning resulterer i mere end 15.000 hits om emnet, og højt profilerede og succesrige websites som Flickr, YouTube og LibraryThing er alle baserede på ideen. Derfor kan man stille spørgsmålet: Hvorfor ser vi ikke flere implementeringer af konceptet i vores forskningsbiblioteker her i Danmark?

Det spørgsmål kan en ny undersøgelse hjælpe med at give svar på. 100 akademiske bibliotekarer fra 50 institutioner af forskellige størrelse over hele Danmark har deltaget i undersøgelsen i løbet af foråret 2012. Målet var for det første at finde ud af, hvor meget brugergenererede data og applikationer anvendes i forskningsbibliotekerne rundt omkring. For det andet skulle undersøgelsen klarlægge, hvilke erfaringer, hvilken viden og hvilke holdninger forskningsbibliotekarerne har inden for området.

Brugergenererede data er som bekendt alle de data, som er skabt af bibliotekets brugere via internettjenesterne, og som er indsendt direkte eller opsnappet via sporing af brugernes adfærd.

Bliver aldrig 'Plug and Play'-løsninger

En af undersøgelsens konklusioner er, at de danske forskningsbiblioteker kun i begrænset grad anvender brugergenererede dataløsninger, selvom bibliotekarerne tydeligvis har reelle ambitioner om at anvende samme data.

En af grundene til det kan være, at udvikling i de danske forskningsbiblioteker ofte er centralt styrede nationale løsninger. De løsninger, som beskrives i den internationale forskningslitteratur, er derimod lokalt drevne og selvstændige initiativer, som fortages på institutionsniveau, og som tilpasses og omdannes over tid. Kun få af dem kører problemfrit, og selv succeserne byder på historier om mislykkede projekter, blindgyder og vildspor.

Det er tvingende nødvendigt at gøre sig klart,

at brugergenererede databehov aldrig bliver statiske, og løsningerne bliver aldrig færdigudviklede 'Plug and Play'-løsninger – de skal derimod udformes kontekstuel for derefter at blive næret over tid. Sådanne løsninger kræver, at vi betragter data og bibliotekar/bruger-forholdet på nye måder. Hvad ønsker vi fra brugerne? Hvilke data har vi lov til at bruge, og hvilke data vil brugerne gerne give? Hvad skal vi gøre med disse data, og hvordan skal de kombineres med det eksisterende katalog?

Begrænset brug af brugergenererede data

Overordnet viser undersøgelsen, at brugen i bibliotekerne rundt omkring er meget begrænset. Brugen består hovedsagelig af wikis (35 %), Facebook (29 %) og blogging (26 %), som respondenterne til gengæld ikke opfatter som lige så relevante for bibliotekets arbejde. De mener derimod, at brugertagging eller brugerspor er relevante, men til sammenligning udgør de to datatyper kun 10 % og 3 % af det samlede brug.

Adspurgt om deres institution nogensinde havde gjort brug af brugergenererede data, svarede kun 45 % 'ja'. Over halvdelen af de adspurgte befinder sig derfor på institutioner, som måske aldrig har anvendt disse data (32 % svarede 'nej', mens 31 % svarede 'ved ikke').

Dertil kom, at mange af løsningerne ikke længere var i drift. Enten var de afsluttet på naturlig vis, eller også var de blevet afbrudt på grund af manglende brugerengagement. På spørgsmålet om institutionernes fremtidige anvendelse af brugergenererede data svarede 75 %, at de enten ikke kendte til planerne, eller at deres institution ikke havde nogen aktuelle planer.

Når man kigger på statistikkerne, kunne man derfor foranlediges til at tro, at den akademiske furor gennem de seneste 10 år om brugergenererede data i nogen grad er malplaceret. Man kunne endda drage den slutning, at brugergenererede data i bibliotekerne er upopulært blandt bibliotekarerne. Men bevæger vi os lidt længere ned i undersøgelsen og ser på den del, som behandler bibliotekarernes synspunkter og holdninger, træder et meget anderledes billede frem.

Ingen skepsis blandt bibliotekarerne

Respondenterne blev også bedt om at vurdere deres holdning til forskellige typer af brugergenererede data –

såsom anmeldelser, bedømmelser, tagging, sporing og andre sociale medier og tjenester. Mellem 60 og 74 % vurderede disse typer som positive, mens mellem tre og 10 % betragtede dem som negative. Den markante margin mellem de to sæt tal tyder på, at de fleste generelt er åbne over for alle former af brugergenererede data – en åbenhed, som ikke stemmer overens med det reelle brug.

Kunne det hænge sådan sammen, at forskningsbibliotekarerne, selvom de er åbne for ideerne i teorien, er varsomme med at afprøve de ny og uprøvede teknikker i praksis? Når respondenterne fik forelagt en liste over grunde til, at de burde være varsomme med brugen af brugergenererede data, og derefter bedt om at vurdere punkterne på listen, nægtede et stort flertal at acceptere, at nogle af de anførte grunde burde hindre indførelsen af brugergenererede data.

Årsager til skepsis over for brugen af brugergenererede data kunne være de juridiske og/eller etiske implikationer. Der er også mulighed for, at dyre løsninger hurtigt bliver forældede og irrelevante, eller applikationer kan blive ignoreret af brugerne. Endelig er der muligheden for, at brugerne oplever bibliotekerne og bibliotekernes tjenester som mindre pålidelige. Men ingen af de anførte grunde overbeviste de adspurgte om, at brugergenererede data ikke burde anvendes.

Samme tendens viste sig, når respondenterne blev præsenteret for grunde til, at forskningsbibliotekerne bør tage brugergenererede data i anvendelse. For eksempel kan de brugergenererede data hjælpe biblioteket til at yde en bedre service over for brugerne, de kan opfordre brugerne til at bruge tjenesterne hyppigere, de kan hjælpe til at håndtere nye medier, eller de kan hjælpe til at håndtere de stigende datamængder. Det var et overvældende antal af respondenterne enige i, hvilket tyder på, at bibliotekarerne er begejstrede for de muligheder, som anvendelsen af brugergenererede data fører med sig.

Et andet slående fund var, at bibliotekarerne virker overbeviste omkring brugernes evne til at bidrage og berige kataloget gennem tagging. I undersøgelsen fik respondenterne forevist en liste med tre eksempler på brugergrupper, der kan indsende tags – henholdsvis 'Domæneeksperter', 'Domænestuderende' og 'Publikum', og hver af de tre grupper fik tilføjet en liste med varierende niveauer af tag-evaluering: 1) 'Godkendt af bibliotekar', 2) 'Godkendt af domæneeksperter' og 3) 'Ingen validering'.

Respondenterne blev derefter bedt om at score hver af kombinationerne fra 1 til 5, hvor 1 svarer til "Intet potentiale", mens fem svarer til 'Meget potentiale'. Som det kunne forventes, blev tags inden for kategorierne 'Domæneeksperter' og 'Godkendt af bibliotekar' vurderet højest af respondenterne. 50 % vurderede disse data til at have 'Meget potentiale', mens kun 3 % vurderede dataene til 'Intet potentiale'.

I det hele taget viser tallene, at respondenterne var begejstrede for alle kombinationerne. Selv tags i kategorierne 'Indsendt af publikum' og 'Ingen validering' scorede, hvad der i værste fald kun kan betegnes som en neutral rating. Kun 10 % vurderede den kombination til 'Intet potentiale' – et resultatet, der må siges at være i modstrid med den statistik, der siger, at kun 10 % af bibliotekarerne siger, at de har arbejdet med tagging.

Flere brugergenererede data fremover?

Hvad angår fremtiden, blev respondenterne spurgt, om flere brugergenererede data i forskningsbiblioteket var uundgåeligt. Det mente 59 %, mens kun 9 % var uenige. Denne forudsigelse, kombineret med rækken af positive holdninger til alle aspekter af brugergenererede data, tyder på, at de danske forskningsbibliotekarere er parate til løsninger, der rækker langt længere end blot at være present på Facebook. Her tænkes især på løsninger, der inkorporerer tagging og sporfunktioner.

33 % af de adspurgte mente dog, at de ikke fik den træning og støtte, som var nødvendig for at holde dem ajour med udviklingen på området. Tager man i betragtning, at der findes et væld af applikationer, og at forandringer på området finder sted med stor hast, henviser denne usikkerhed til et fremtidigt potentielt problem for kommende bibliotekstjenester.

At have mindst en mediespecialist ansat på hvert institutionsbibliotek synes at være et minimumskrav. En sådan person vil kunne udvikle og tilpasse applikationer på tværs af forskellige platforme og tage hensyn til de ændrede omstændigheder og brugernes behov. Endelig vil en specialist også kunne bringe løsningen ud til brugerne selv, vurdere brugernes krav og opmuntre til, at de bidrager med data. ●

REDAKTIONEN ANBEFALER

IVA-specialet til topkarakteren 12 kan findes på pure.iva.dk/files/34135753/user_generated_data_in_danish_academic_libraries.pdf